Školitelský posudek na bakalářskou diplomovou práci ANTONÍNA MACHÁČE
„Dominance mravenců (makrokekologická & evoluční meta-analýza)"

Bakalářská práce Antonína Macháče se zabývá významným fenoménem biologie mravenců, označovaným jako dominance. Pro nezúčastněného pozorovatele ze střední Evropy to nemusí být jev příliš nápadný, stačí se však přesunout blíže k rovníku či polárnímu kruhu, kde vám sand všichni myrmekologové se zkušenosti s mravenci na potravních zdrojích či v korunách tropických lesů, bez váhání řeknou, které druhy „dominantní" jsou a které ne. S konceptem dominantních druhů se však nakládá velmi nevyrovnaným způsobem a málokdy je tato kategorie jasně definována. Přitom o vlivu dominantních mravenců na hmyzí společenstva se v posledních letech živě diskutuje a v mnohých oblastech se tyto druhy zdají být důležitým biologickým prvkem. Přičemž jim bývá přisuzována celá škála vlivů např. od zvyšování herbivorní zátěže rostlin až po snížení lokální diverzity ostatních druhů mravenců. Stejně intenzivní diskuze se vedou i o existenci tzv. mravenčí mozaiky, která s tímto fenoménem souvisí.

Oficiálním cílem této práce bylo fenomén dominance kriticky rozebrat. Podívat se, co vše se pod ním skrývá a jak je tato strategie spojena s dalšími biologickými znaky. Ultimátním cílem pak bylo studenta přinutit ke zvládnutí škály evolučně-ekologických analytických metod, od ordinačních a shlukových analýz až po testování fylogenetického signálu či kvantifikaci vlivu fylogeneze a prostředí na jednotlivé typy životních strategií.

Tonda začal s prací již během prvního ročníku a nerozptylován otravnou terénní či laboratorní prací se zcela ponořil do revize stovek literárních pramenů, ve kterých se mihlo něco o dominanci a chováni mravenců. Zvolené téma a použitá metodologie jsou podle mého názoru poměrně náročné, s vysokou mírou pravděpodobnosti, že by výsledný text mohl skončit nesrozumitelným blábolem. To se v tomto případě zcela jistě nestalo a předložená práce je velmi zdařilou analýzou fenoménu dominance postavená na celé škále komparativních metod, z nichž některé byly publikovány poměrně nedávno. Navíc samotné analytické části předchází velmi kvalitně zpracovaná literární esej, ve které Tonda ukazuje, že tématu dobře porozuměl. Osobně jsem zde našel i řadu pro mne nových informací.

Rád bych také vyzdvihl neobvyklou míru samostatnosti, kterou se jeho práce po celou dobu vyznačovala. Po několika konzultacích a nastínění problému se student vracel s náručí zpracovaných dat, všetečných doplňujících dotazů a s návrhy na další pokračování práce. To platí i pro statistické metody, kde byl po krátkém zaučení schopen zcela samostatně pokračovat a testy dále rozvíjet. Řada závěrečných analýz se už odehrávala z vlastní iniciativy nebo jen na základě návrhů školitele, že by bylo dobré ještě vyzkoušet tu či onu analýzu. Což se skutečně do několika dnů stalo, navíc správným postupem.

Při samotném psaní se pak má školitelská role přehoupla do hry „na blbého" spočívající ve vyznačování mne nesrozumitelných části textu, které se rozrůstaly o další vysvětlující věty. Nutno podotknout, že takových pasáží nebylo mnoho. Příjemným překvapením také bylo, jak čtivým způsobem byla sepsána diskuze, zejména s ohledem na to, jak komplikovaná byla metodika.

Těžko hledám něco, co bych práci vytkl. Pro ještě lepší čtenářský požitek by nejspíš bylo vhodné méně používat cizí výrazy a text místy osvobodit o superodborných definic. Nicméně už jsem si na autorův smysl pro exaktnost tak nějak zvykl, i když souhlasím, že nemusí každému vyhovovat.

Diplomová práce Tondy Macháče je podle mého názoru velmi povedeným textem, na náročné téma. Věřím, že její části rozšířené o analýzy dalších biologických znaků bude možno přetransformovat v odbornou publikaci a osobně se těším, na to jak se bude další Tondova práce vyvíjet.
Práci pochopitelně doporučuji k obhajobě.

M. Janda,
Balikpapan, 31. 5. 2008,